

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

นิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ดำเนินการจัดตั้งชุมชน โดยการจัดสรรที่ดินให้แก่สมาชิกนิคม ส่งเสริมในลักษณะสมบูรณ์แบบควบคู่กับการดำเนินการด้านสวัสดิการสังคม และพัฒนาสังคม เพื่อให้สมาชิกนิคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเริ่มดำเนินการมาส่งเสริมให้สมาชิกทำการปลูกปาล์มน้ำมันตั้งแต่ปี 2521 เป็นต้นมา ปัจจุบันสภาพชุมชนและสมาชิกนิคมเกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ผู้วิจัยจึงได้นำประเด็นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาศึกษาว่า สภาพชุมชนได้เปลี่ยนแปลงอย่างไร สมาชิกนิคมมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมอย่างไร มีผลกระทบในด้านใดเพื่อการแก้ไขปรับปรุงให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง และยั่งยืน

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพชุมชนและสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการผลิตปาล์มน้ำมัน ของสมาชิกนิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1.2 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการผลิตปาล์มน้ำมัน ของสมาชิกนิคม

1.1.3 เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในระดับครอบครัว กลุ่ม และชุมชน ในนิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1.4 เพื่อศึกษาถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชน ในนิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สมาชิกนิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 หมู่บ้าน คือหมู่ที่ 5, 9, 12 และ 13 ตำบลไทรช้าง อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวนสมาชิกนิคม 614 ครอบครัว

1.2.2 **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สูตรการกำหนดตัวอย่างของ YAMANE จำนวน 242คนตามสัดส่วนจำนวนประชากรในแต่ละฝั่งหมู่บ้าน และผู้นำชุมชนหมู่บ้านละ 5 คน รวม 20 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 262 คน

1.2.3 **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ทั้งชนิดปลายปิดและแบบปลายเปิด แบ่งเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของสมาชิกนิคมและผู้นำชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพทั่วไปของชุมชน

ตอนที่ 3 สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและระบบการผลิต

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของสมาชิกนิคม

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะของสมาชิกนิคม ต่อแนวทางการพัฒนาชุมชนในนิคม

การทดสอบเครื่องมือ เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แล้ว นำไปทดสอบกับสมาชิกนิคม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน โดยแบบสัมภาษณ์ ใช้วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น ในแบบสอบถาม ด้านสังคมที่ระดับ 0.795 ด้านการผลิตที่ระดับ 0.576 ด้านผลกระทบต่อครอบครัวที่ระดับ 0.785 ผลกระทบต่อหมู่บ้านที่ระดับ 0.814 ผลกระทบต่อชุมชนที่ระดับ 0.803 แล้วนำมาปรับปรุง โดยปรึกษาผู้มีคุณวุฒิและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เก็บข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) จากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกนิคมและผู้นำชุมชน จำนวน 262 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์

2) เก็บข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล จากรายงานเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกนิคมชุมชน ใช้ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย(arithmetic mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2) การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจสังคมและระบบการผลิตใช้

t – test

3) ใช้ค่าระดับ 4 ระดับ คือ 1-2-3-4 ในการวัดระดับการมีส่วนร่วม และค่าระดับ 6 ระดับ คือ 1-2-3-4-5-6 ในการวัดการได้รับประโยชน์จากการพัฒนาสาธารณประโยชน์ การได้รับความรู้ทางวิชาการ การได้รับประโยชน์จากการให้บริการ ด้านต่างๆ ของหน่วยงาน และใช้เกณฑ์แปลความหมาย จากค่าเฉลี่ย

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทั่วไปของสมาชิกนิคม ชุมชนและระบบการผลิตปาล์มน้ำมัน
พบว่า สมาชิกนิคมส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 48.63 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรสแล้ว ส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม บุคคลในครัวเรือนเฉลี่ย 4.5 คน สมาชิกที่ใช้แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.5 คน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือนคือ โทรศัพท์ พัดลม ตู้เย็น รถจักรยานยนต์ มีระยะเวลาอาศัยในชุมชนเฉลี่ย 16.66 ปี การมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก ครัวเรือนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาสาธารณประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ระบบการผลิตปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่ปราบวัชพืชปีละ 1 ครั้ง ใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้งหรือมากกว่า โดยส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครอบครัว แหล่งความรู้ส่วนใหญ่เรียนรู้ด้วยตนเองและเพื่อนบ้าน

1.3.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมและระบบการผลิต

1) **ด้านเศรษฐกิจ** พบว่า ก่อนเป็นสมาชิกนิคมสมาชิกมีอาชีพรับจ้าง ปัจจุบันทำสวนปาล์มน้ำมัน อาชีพรอง ก่อนเป็นสมาชิกมีอาชีพรับจ้าง ปัจจุบันมีอาชีพรับจ้าง รายได้ก่อนเป็นสมาชิกมีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาท ปัจจุบันมีรายได้ 100,001 – 200,000 บาท รายจ่ายก่อนเป็นสมาชิก ต่ำกว่า 50,000 บาท ปัจจุบัน 100,001 – 200,000 บาท หนี้สินก่อนเป็นสมาชิก ต่ำกว่า 50,000 บาท ปัจจุบัน 200,001 – 300,000 บาท โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 220,304.07 บาท พื้นที่ถือครอง ก่อนเป็นสมาชิก มีพื้นที่น้อยกว่า 9 ไร่ ปัจจุบัน 20 – 29 ไร่ พื้นที่ที่ได้รับเอกสารสิทธิ์ ก่อนเป็นสมาชิก 0- 9 ไร่ ปัจจุบันน้อยกว่า 9 ไร่เช่นกัน พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ก่อนเป็นสมาชิก 0 – 9 ไร่ ปัจจุบัน 20 – 29 ไร่ โดยมีพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์เฉลี่ย 26.42 ไร่

2) **ด้านสังคม** พบว่า สภาพบ้านเรือนก่อนเป็นสมาชิก ส่วนมากมีบ้านเรือนไม่คงทน ปัจจุบันเกือบทั้งหมดมีบ้านเรือนคงทน ความคิดเปลี่ยนอาชีพ ก่อนเป็นสมาชิกคิดเปลี่ยนอาชีพ ปัจจุบันไม่คิดเปลี่ยนอาชีพ ความคิดย้ายที่อยู่ ก่อนเป็นสมาชิกคิดย้ายที่อยู่ ปัจจุบันไม่คิดย้ายที่อยู่ ความคาดหวังให้บุตรได้รับการศึกษา ก่อนเป็นสมาชิกและปัจจุบัน คาดหวังให้บุตรเรียนจบระดับปริญญาตรี ความสามารถในการส่งเสียให้บุตรได้รับการศึกษา ก่อนเป็น

สมาชิกและปัจจุบัน มีความสามารถในระดับปริญญาตรีเช่นกัน ก่อนเป็นสมาชิก ความคาดหวังให้บุตรประกอบอาชีพ รับราชการ ปัจจุบันคาดหวังให้บุตรประกอบอาชีพอิสระส่วนตัว

3) การมีส่วนร่วมของกิจกรรมหมู่บ้าน ก่อนเป็นสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย ปัจจุบันในระดับมาก การเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรในชุมชน ก่อนเป็นสมาชิกมีเพียงส่วนน้อยที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ปัจจุบันประมาณ 3 ใน 4 เป็นสมาชิก ก่อนเป็นสมาชิก ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ปัจจุบันเป็นสมาชิกกลุ่มเฉลี่ย 2.93 กลุ่ม

4) ด้านระบบการผลิต ก่อนเป็นสมาชิก ทำกิจกรรมรับจ้างทางการเกษตร ปัจจุบันทำสวนปาล์มน้ำมัน ผลผลิตปาล์มน้ำมัน ก่อนเป็นสมาชิก ผลผลิตเฉลี่ย 0.47 ตัน ปัจจุบันผลผลิตเฉลี่ย 58.75 ตัน แหล่งจำหน่ายปาล์มน้ำมัน ก่อนเป็นสมาชิกจำหน่ายแก่พ่อค้าคนกลาง และนำส่งโรงงาน ปัจจุบันจำหน่ายให้สหกรณ์การเกษตร แหล่งความรู้ทางวิชาการ ก่อนเป็นสมาชิกได้รับความรู้ในระดับน้อย ปัจจุบันในระดับปานกลาง การได้รับประโยชน์จากการให้บริการด้านต่างๆของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนเป็นสมาชิกได้รับประโยชน์ในระดับค่อนข้างน้อย ปัจจุบันในระดับค่อนข้างมาก

1.3.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และระบบการผลิต

1) ผลกระทบต่อครอบครัว โดยภาพรวมมีผลกระทบในทางที่ดี ในระดับค่อนข้างมากโดยทำให้มีรายได้มั่นคง ทำให้มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง ทำให้ได้รับเอกสารสิทธิ์ ทำให้บุตรได้รับการศึกษา ทำให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้นและทำให้มีหนี้สินลดลง

2) ผลกระทบต่อกลุ่มหรือหมู่บ้าน โดยภาพรวมมีผลกระทบในทางที่ดี ในระดับค่อนข้างมาก โดยทำให้มีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน ทำให้มีการสร้างผู้นำในชุมชน ทำให้หมู่บ้านเป็นเป้าหมายของการพัฒนา

3) ผลกระทบต่อชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้านในเขตนิคม โดยภาพรวม มีผลกระทบในทางที่ดี ในระดับค่อนข้างมาก โดยการทำให้มีการรวมตัวทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ได้รับงบประมาณจากภาครัฐ ทำให้ได้รับบริการทางการศึกษา สาธารณสุข สวัสดิการสังคม และทำให้เกิดชุมชนใหม่สนองนโยบายภาครัฐ ด้านสร้างความมั่นคง

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของสมาชิกนิคม

1) ปัญหาของสมาชิกนิคม ด้านการจัดที่ดิน มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดที่ดิน ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพและแนวเขตที่ดินไม่ชัดเจน ด้านพัฒนาอาชีพรายได้ ความเป็นอยู่ มีปัญหาเกี่ยวกับอาชีพเสริมมีน้อยและมีรายได้น้อย ด้านการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน มีปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกมีหนี้สินกับทางราชการ และการออกเอกสารสิทธิ์ล่าช้า ด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค มีปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำในฤดูแล้งไม่เพียงพอและถนนบางแห่งชำรุด

2) ข้อเสนอแนะของสมาชิกนิคม ด้านการจัดที่ดิน มีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดที่ดินเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการประกอบอาชีพและควรรังวัดลงหลักเขตที่ดินให้ชัดเจน ด้านการพัฒนาอาชีพรายได้ ความเป็นอยู่ มีข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมอาชีพเสริมให้มากขึ้นและควรส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้านการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน มีข้อเสนอแนะว่า ควรยกเลิกดอกเบี้ยเพื่อการชำระหนี้กับนิคมและควรปรับปรุงขั้นตอนการออกเอกสารสิทธิ์ให้เร็วขึ้น ด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค มีข้อเสนอแนะว่า ควรพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอและควรมีการซ่อมถนนให้สามารถใช้งานได้สะดวกรวดเร็วขึ้น

3) ข้อเสนอแนะของสมาชิกนิคมต่อการพัฒนาชุมชนในนิคมสร้างตนเอง พระแสง คือด้านการบุกรุกที่สาธารณะ มีข้อเสนอแนะว่าควรจัดทำสัญญาเช่าที่ดินตามระเบียบของนิคม ด้านการแก้ปัญหาราคาปาล์มน้ำมันตกต่ำ มีข้อเสนอแนะว่า ควรประกันราคาปาล์มน้ำมัน ด้านสมาชิกบางรายไม่อยู่อาศัยประจำทำกินในพื้นที่ มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้นิคมดำเนินการถอนสิทธิ์ตามระเบียบ ด้านแนวทางในการได้รับเอกสารสิทธิ์ให้เร็วขึ้น มีข้อเสนอแนะว่า ให้นิคมยกเลิกดอกเบี้ยเงินกู้ ด้านการสนับสนุนเงินกู้ ให้สมาชิกเป็นรายบุคคล มีข้อเสนอแนะว่า ควรสนับสนุนเงินกู้เพิ่มเติมการประกอบอาชีพ ด้านการเสนอขอของบประมาณจากภาครัฐเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน มีข้อเสนอแนะว่าควรเสนอเรื่องแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและประปาหมู่บ้าน และควรสร้างถนนลาดยางหรือถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน

2. อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่า สภาพเศรษฐกิจ สังคม ก่อนเป็นสมาชิกนิคม ภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน ของสมาชิกนิคมสร้างตนเองพระแสง และปัจจุบันแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูล และจากผลการตรวจสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามลำดับดังนี้

2.1 ด้านเศรษฐกิจ จากผลการวิจัย พบว่า ก่อนเป็นสมาชิกนิคมและในปัจจุบัน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 ในเรื่องรายจ่าย หนี้สิน พื้นที่ถือครอง พื้นที่ที่ได้รับเอกสารสิทธิ์และพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยนี้แล้ว กล่าวได้ว่า รายได้ที่สมาชิกนิคมได้รับส่วนใหญ่ ได้จากการประกอบอาชีพทำสวน ปาล์มน้ำมัน เป็นอาชีพหลัก และเมื่อพิจารณาถึงรายจ่าย จะมีรายจ่ายเป็นสัดส่วนเดียวกันกับ รายได้ ส่วนหนี้สิน จะมีหนี้สินเฉลี่ย 220,304 บาท ต่อครอบครัว ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว แม้สมาชิกนิคมจะมีรายได้มั่นคง แต่ก็มีหนี้สินเพิ่มขึ้น เนื่องจากความจำเป็นในการดำรงชีพ เช่น การส่งบุตรหลานศึกษาเล่าเรียนในระดับสูง การเปลี่ยนแปลงบ้านพักอาศัย จากบ้านสภาพเดิมเป็น บ้านใหม่ เป็นต้น ส่วนพื้นที่ที่ได้รับเอกสารสิทธิ์ จะมีพื้นที่ที่ได้รับเอกสารสิทธิ์เพิ่มขึ้นจำนวนเล็กน้อย เนื่องจากสมาชิกส่วนมากยังมีหนี้สินกับนิคมสร้างตนเองพระแสง ส่วนพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดยเฉลี่ย จะมีพื้นที่มากขึ้น ซึ่งโดยภาพรวมสมาชิกนิคมมีความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ก่อนเป็น สมาชิกกับปัจจุบัน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของวินัย กลิ่นสุวรรณ (2522 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองในตำบลบ้านช่อง อันเนื่องจากการพัฒนาชุมชน พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ไปในทางก้าวหน้ามากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัด คือด้านเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต ดุลยรักษ์ (2536 : 121-122) ที่ศึกษาเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม จากการเสื่อมสภาพของป่าชายเลนต่อชุมชนประมง พื้นบ้าน ตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล พบว่ารายได้อัตราของครัวเรือนเพิ่มขึ้น แต่มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นมากเช่นกัน ตามสัดส่วนของรายได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสันฐาน

ใจเอื้อ (2538 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้นำท้องถิ่นต่อการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น

2.2 ด้านสังคม จากผลการวิจัยพบว่า ก่อนเป็นสมาชิกนิคมและในปัจจุบันมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 ในเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหมู่บ้าน จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิก การได้รับความรู้ทางวิชาการ และได้รับประโยชน์ในชุมชน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยแล้ว กล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหมู่บ้านและจำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิก เป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวินัย กลิ่นสุวรรณ (2522) อ้างถึงในกองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของหมู่บ้านเหมืองหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่สรุปว่า ชาวบ้านมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง และชาวบ้านให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการปฏิบัติ

กิจกรรมต่างๆของหมู่บ้านเป็นอย่างดี มีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น ส่วนเรื่องการได้รับความรู้ทางวิชาการและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาสาธารณประโยชน์ของหน่วยงาน เป็นไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของมณีรัตน์ ลิ้มสืบเชื้อ (2524 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่าการได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์ในทางที่ดีกับการปฏิบัติงานของกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาส ศิลปรัศมี (2531 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน พบว่า ปัจจัยบางประการที่สำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน คือ การได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ การได้รับข่าวสารการพัฒนา

2.3 ด้านการผลิต จากผลการวิจัยพบว่า ก่อนเป็นสมาชิกและปัจจุบันมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 ในเรื่องผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ได้รับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาผลการวิจัย กล่าวได้ว่า ก่อนเป็นสมาชิก สมาชิกนิคมส่วนใหญ่ไม่ได้มีอาชีพหลักปลูกปาล์มน้ำมัน และปัจจุบันสมาชิกนิคมส่วนใหญ่ปลูกปาล์มน้ำมัน ทำให้มีผลผลิตเฉลี่ยแตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากการที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ดำเนินการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรและพัฒนาสังคมควบคู่กันไป ซึ่งเป็นการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมรูปแบบหนึ่ง ที่ประชาชนหรือสมาชิกนิคมเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เพื่อพัฒนาตนเองและชุมชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1.1 ด้านสมาชิกนิคม

1) รายได้และหนี้สิน จากการวิจัย ปรากฏว่าสมาชิกนิคมมีรายได้มั่นคง แต่ก็มีหนี้สินเพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังนั้นสมาชิกนิคมจะต้องปรับปรุงครอบครัวให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น การมีอาชีพเสริมขณะเดียวกันก็พิจารณาในการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นรวมถึงการหาแนวทางพึ่งตนเองในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น

2) การได้รับเอกสารสิทธิ สมาชิกยังมีหนี้สินกับทางราชการจึงไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้ ดังนั้นสมาชิกจะต้องเร่งชำระหนี้ ให้หมดโดยเร็วเพื่อการออกเอกสารสิทธิ ให้ได้ตามเป้าหมาย และภาครัฐควรปรับปรุงขั้นตอนการออกเอกสารสิทธิให้เร็วขึ้น

3) การบุกเบิกที่สาธารณะ มีสมาชิกนิคมบุกเบิกที่สาธารณะประโยชน์ โดยการจับจองที่ดินและปลูกไม้ยืนต้น ทางราชการจึงควรปรับปรุงมาตรการในการเพิกถอน หรืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

4) การพัฒนาบทบาทผู้นำสมาชิกนิคม เช่น บทบาทในการพัฒนาชุมชน บทบาทในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มองค์กรในชุมชน ซึ่งในปัจจุบันมีกลุ่มองค์กรในชุมชนเพียงไม่กี่กลุ่ม ภาครัฐจึงควรเข้ามาเพิ่มศักยภาพผู้นำกลุ่มองค์กรด้วย

5) สมาชิกนิคมมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอ ภาครัฐจึงควรช่วยเหลือสนับสนุนแหล่งน้ำให้เพียงพอ โดยเฉพาะในฤดูแล้ง

3.1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เจ้าหน้าที่ ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและรอบรู้ในบริบท (context) ของพื้นที่ เพื่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน

นิคมสร้างตนเอง ควรเป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างจริงจัง พร้อมกับการประสานงานกับหน่วยงานในระดับพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานที่ดินอำเภอ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อช่วยเหลือสมาชิกนิคม เกี่ยวกับการมีอาชีพเสริม การสร้างรายได้ ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น การปรับปรุงสวนปาล์มน้ำมันให้มีคุณภาพและการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน

3.1.3 ด้านอื่นๆ

1) การสนับสนุนเงินกู้ให้สมาชิกนิคมเป็นรายบุคคล จากการวิจัยพบว่า สมาชิกนิคมยังมีความต้องการเงินกู้เพิ่มเติมเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ภาครัฐจึงควรสนับสนุนเงินกู้เพิ่มเติม โดยผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

2) การพัฒนาสาธารณูปโภคที่จำเป็น ควรมีเพิ่มเติม เช่น ควรสร้างถนนลาดยางหรือถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน ควรมีไฟฟ้าสาธารณะในชุมชน และควรมีโทรศัพท์สาธารณะในชุมชนให้มากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้ทราบถึงสภาพชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและระบบการผลิตปาล์มน้ำมัน จากการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันของ นิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นภาพรวมอย่างกว้างๆและเป็นบางส่วนของการทำงานในนิคมสร้างตนเองเท่านั้น ฉะนั้นหากมีโอกาสและมีผู้สนใจที่จะศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

3.2.1 เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตและประโยชน์ที่ได้รับจากการผลิต
ปาล์มน้ำมันและยางพารา เนื่องจากพืชทั้งสองชนิดมีความสำคัญทางเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้
โดยนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบว่า พืชชนิดใดให้ผล
ประโยชน์ตอบแทนที่สูงสุดและคุ้มค่ากว่ากัน

3.2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของสมาชิกนิคมผู้ปลูกปาล์มน้ำมันกับ
เกษตรกรรายย่อยนอกเขตนิคมสร้างตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ว่า การจัดตั้งชุม
ชนในนิคมสร้างตนเองประสบผลสำเร็จในระดับใด เกษตรกรพึงพอใจในระดับใด มีปัญหาและ
แนวทางแก้ไขอย่างไร

3.2.3 บทบาทเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการสนับสนุนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน
เพื่อต้องการทราบว่า หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทในการส่งเสริมอาชีพด้านการปลูกปาล์มน้ำมัน
ในระดับใด ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยไปแนะนำและพัฒนาให้เกษตรกรประสบผลสำเร็จอย่าง
กว้างขวางยิ่งขึ้น